

STRATEGJIA LOKALE E
**KOMUNËS SË
GOSTIVARIT**
PËR MBROJTJEN NGA
HIVPËR PERIUDHËN
2016-2020

Komuna e Gostivarit. 2016

NUK KA ARSYETIM NËSE I SHUAJMË PROGRAMET MË TE CILAT SHPËTOHEN JETË

Ky publikim është përgaditur me ndihmën e Unionit Evropian.
Përmbajtja e këtij publikimi është përgjegjësi vetëm e HOPS –
Alternativë për jetë të shëndoshë Shkup dhe në asnjë mënyrë nuk
reflekton opinionin e Unionit Evropian.

STRATEGJIA LOKALE E KOMUNËS SË GOSTIVARIT PËR MBROJTJEN NGA HIV PËR PERIUDHËN 2016-2020

Me Plan të Veprimit për zbatimin e Strategjisë Lokale për parandalimin e HIV-it në Komunën e Gostivarit për periudhën 2016 dhe 2017

Botuesi

Komuna e Gostivarit
Departamenti i Marrëdhënieve me Publikun

Për botuesin

Nevzat Bejta, kryetar i Komunës së Gostivarit

Titulli

Strategjia lokale për parandalimin e HIV-it në Gostivar për periudhën nga viti 2016 deri në vitin 2020. Plani i veprimit për vitin 2016 dhe 2017 për zbatimin e strategjisë lokale për parandalimin e HIV-it në Gostivar për periudhën nga viti 2016 deri në vitin 2020.

Korrekturë

Vesna Kostoska

Dizajni

Zharko Stojanovic

Shtyp

Polyesterday

E kuotoni këtë botim si më poshtë:

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека «Св. Климент Охридски», Скопје

616.98:578.828.7]-084(497.752)»2016/2020»

STRATEGJIA lokale e Komunës së Gostivarit për mbrojtjen nga HIV për periudhën 2016 - 2020. - Shkup : HOPS - opsione për jetë të shëndoshë, 2016. - 32 str. : табели ; 30 см

Публикацијата е во рамки на проектот: «Parandalimi i HIV dhe përdorimi i drogave ndërmjet qytetarëve të zonave kufitare». - Фусноти кон текстот

ISBN 978-608-4701-27-9

а) Превенција од ХИВ - Акциски планови - Гостивар - 2016-2020
COBISS.MK-ID 101890826

Në përgatitjen e Strategjisë lokale dhe Planeve të veprimit për mbrojtjen nga HIV në Komunën e Gostivarit morën pjesë:

Grupi punues:

Nasir Musliu, Komuna e Gostivarit
Fadil Asani, Komuna e Gostivarit
Dafina Stojanoska, Komuna e Gostivarit
Vojislav Ognjanoski, Qendra për Shëndet Publik, Gostivar
Bashkim Musliu, Stacioni Policor Gostivar
Bilen Karahasan, Qendra për punë sociale Gostivar
Ratko Naumoski, Spitali i Përgjithshëm Gostivar
Dragan Naumoski, Spitali i Përgjithshëm Gostivar
Ensar Ibrahimoglu, Spitali i Përgjithshëm Gostivar
Zoran Popovski, HELP, Gostivar
Alexandra Naumçeska, IPG, Gostivar
Silvana Onçeva HOPS, Shkup

Këshilli i Komunës së Gostivarit në seancën e vet të 32-të, të mbajtur më datë 20.09.2016, zyrtarisht miratoi Strategjinë lokale të Komunës së Gostivarit për mbrojtje nga HIV për periudhën 2016 – 2020 dhe Planin aksional për zbatimin e Strategjisë lokale të Komunës së Gostivarit nga HIV për mbrojtje nga HIV për periudhën 2016 – 2020.

Përmbajtja

Adresimi i kryetarit të Komunës së Gostivarit	5
Shkurtesat	6
Përmbledhja ekzekutive	7
1. Hyrje	8
1.2. Principet	8
2. GJENDJA ME HIV	11
2.1. Të dhënat epidemiologjike	11
2.2. Të dhënat në nivel të komunës së Gostivarit	12
2.3. Ndjeshmëria dhe rreziku nga HIV	12
2.3.1. Personat që injektojnë drogat	13
2.3.2. Punëtorët e seksit	13
2.3.3. Meshkuj që kanë seks me meshkuj	13
3. AKTIVITET PARANDALUESE NË PERIUDHËN E KALUAR	15
4. NEVOJA PËR PËRGJIGJE LOKALE	16
4.1. Aktivitetet parandaluese ekzistuese në nivel lokal	16
5. VIZIONI, MISIONI DHE VLERAT	19
6. FUSHAT STRATEGJIKE, QËLLIMET DHE AKTIVITETET	20
6.1. Fusha strategjike 1: Parandalimi dhe ngritja e vetëdijes për HIV dhe rreziqete ndërlidhura për popullatën lokale dhe profesionistët specifik	20
6.1.1. Fusha e zbatimit 1: Zhvillimi i ndërgjegjes te popullata e përgjithshme që jeton ose qëndron në teritorin e komunës së Gostivarit	20
6.1.2. Fusha e zbatimit 2: Senzibilizimi i të punësuarve dhe të angazhuarve në institucionet që janë në kontakt me grupet/komunitetet më të cenushme ndaj HIV	20
6.1.3. Fusha e zbatimit 3: Senzibilizim i gazetarëve dhe redaktorëve të mediave publike	21
6.2. Fusha strategjike 2: Parandalimi i HIV në grupet/komunitetet më të ndjeshme ndaj HIV	21
6.2.1. Fusha e zbatimit 1: Parandalimi i HIV tek personat që injektojnë drogat	21
6.2.2. Fusha e zbatimit 2: Parandalimi i HIV tek punëtorët e seksit	21
6.2.3. Fusha e zbatimit 3: Parandalimi i HIV tek meshkujt që kanë seks me meshkuj	22
6.2.4. Fusha e zbatimit 4: Parandalimi i HIV tek rinia e moshës 15-29 vjeç	22
6.2.5. Fusha e zbatimit 5: Parandalimi tek personat që jetojnë me HIV	22
6.3. Fusha strategjike 3: Koordinimi, bashkëpunimi, përcjellja dhe vlerësimi	23
7. PLANI I VEPRIMIT PËR ZBATIMIN E STRATEGJISË LOKALE PËR HIV NË KOMUNËN E GOSTIVARIT PËR PERIUDHËN TË VITEVE 2016 DHE 2017	24
8. SIGURIMI I FONDEVE DHE PARTNERITETE STRATEGJIKE	29

Adresimi nga Kryetari i Komunës së Gostivarit, Zoti Nevzat Bejta

Në sajë të aktiviteteve parandaluese të HIV-it që po implementohen gjatë dekadës së fundit, me një theks të veçantë në grupet më në rrezik për HIV, Komuna e Gostivarit arriti të mbajë një prevalencë të ulët të infeksionit. Aktivitetet ishin të organizuara nga disa organizata, institucione dhe shoqata të qytetarëve të cilët kanë punuar shumë në ofrimin e shërbimeve specifike për grupe të caktuara të popullsisë.

Komuna e Gostivarit krenohet me bashkëpunimin e deritanishëm të të gjithë atyre që ka qenë të përfshirë në aktivitetet e parandalimit. Qasja e koordinuar dhe përvoja na treguan se përpjekjet e përbashkëta mund të kontribuojnë në masë të madhe në mbrojtjen e shëndetit të popullatës, sidomos kur është fjala për një fushë që kërkon pjesëmarrjen aktive të palëve të interesuara të shumfishta (qasje multi-sektoriale).

Por, përpjekjet për parandalimin e HIV-it duhet të vazhdojnë më tutje, sidomos në mesin e grupeve më të rrezikuara. Ne përballemi me sfida të mëdha. Është e nevojshme për të siguruar qëndrueshmërinë e shërbimeve ekzistuese të cilat tashmë janë të financuara nga donatorë të huaj. Ajo kërkon mobilizimin e aktorëve të shumta për sigurimin e burimeve lokale të financimit, sidomos për periudhën pas janarit 2017, kur mbështetja financiare nga jashtë pritet të ndërpritet.

Nëse shërbimet ekzistuese zbehen, për një kohë të kufizuar mund të përballemi me një rritje të konsiderueshme në numrin e personave të regjistruar që jetojnë me HIV. Në periudhën e ardhshme do të ballafaqohemi edhe me nevojën për të siguruar ndihmë dhe mbështetje për njerëzit që jetojnë me HIV.

Për këtë arsye doli edhe nevoja për zhvillimin e një strategjie për parandalimin e HIV-it në komunitet. Nevojë për fillimin të kohshëm të një sërë aktiviteteve që kanë për qëllim sigurimin e qëndrueshmërisë së shërbimeve ekzistuese. Komuna e Gostivarit do të vazhdojë të punojë në koordinimin e aktiviteteve për të siguruar përgjigje të vazhdueshme për HIV. Duke pasur parasysh faktin se HIV nuk është vetëm një problem mjekësor dhe shëndetësor, por social, arsimor, shoqëror dhe kulturor, në përpjekjet për tu marrë me HIV përfshihen të gjithë individët dhe grupet, institucionet qeveritare dhe jo-qeveritare, private dhe publike.

Kryetari i Komunës së Gostivarit,

Zoti Nevzat Bejta

Shkurtesat

TAR	Terapi Antiretrovirale
SBB	Studimi bio-bihejvioral
KTV	Konsultime dhe testime vullnetare
PD	Përdorues të drogave
PID	Personat që injektojnë drogat
MSM	Meshkuj që kanë seks me meshkuj
SIDA	Sindromi i imunodeficiencës të përfituar
PS	Punëtorët e seksit
NIV	Virusi human i imunodeficiencës
IK	Intervali i konfidencës
QSHP	Qendra e shëndetit publik
QPS	Qendra për punë sociale
APB терапия	Terapi Antiretrovirale
SBB	Studim bio-bihejvioral
KTV	Këshillim dhe testim vullnetar
PD	Përdorues të drogave
PID	Personat që injektojnë drogat
MSM	Meshkuj që kanë seks me meshkuj
SIDA	Sindromi i imunodeficiencës të përfituar
PS	Punëtoret e seksit
HIV	Virusi human i imunodeficiencës
IK	Intervali i konfidencës
QSHP	Qendra e shëndetit publik
QPS	Qendra për punë sociale

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Strategjia locale e komunës së Gostivarit për parandalimin e HIV miratohet me njëqasje të përplotë të koordinuar në përpjekjet për të mbajtur nivel të ulët të HIV-it në komunë. Kjo imponon nevojën për të përmirësuar bashkëpunimin ndërmjet organizatave që punojnë për parandalimin e HIV-it, forcimin e kapaciteteve të grupeve më të rrezikuara në të cilat intensivisht po investohet, me qëllim të përfshirjes së tyre në krimin e politikave për parandalimin dhe trajtimin e HIV-it, parandalimin dhe trajtimin e drogave, parandalimin e dhunës seksuale, stigmës dhe diskriminimit dhe represionit.

Strategjia financimin e saj gjatë vitit 2016 kryesisht do e mbështet në grantin e miratuar nga raundi i dhjetë i financimit nga Fondi Global për SIDA, tuberkulozit dhe malaries. Kjo rrit në mënyrë të konsiderueshme përgjigjen ndaj HIV-it përmes numrit të madh të shërbimeve të larta profesionale, të ndërtuar dhe operuar në bashkëpunim me grupet e synuara, të cilat kanë dhënë mbulim të gjerë me shërbime parandaluese dhe terapeutike në komunitetet, duke përfshirë në kohën e duhur grupet e rrezikuara në shërbimet e shëndetit publik. Mbet sfida, që këto lloje të shërbimeve të integrohen në buxhetin vendor duke filluar nga viti 2017, e kjo kërkon përpjekje të mëdha dhe aktivitete që synojnë vendimmarrësit dhe komunitetin e biznesit.

Strategjia është ndërtuar duke u bazuar në qasjen e themeluar mbi të drejtat e njeriut, duke siguruar që të gjitha ndërhyrjet kyçe të dalin nga nevojat e njerëzve më të rrezikuar dhe për të adresuar faktorët që ndikojnë në përjashtimin e tyre. Ndërhyrjet janë në përputhje me praktikat botërore propozuara nën drejtimin teknik të OBSH, UNAIDS, UNICEF-it dhe agjencitë tjera si dhe programet e Kombeve të Bashkuara. Të gjitha ndërhyrjet janë të përshtatura nevojave dhe kushteve lokale, me konsultim të gjerë me përdoruesit dhe ofruesit e shërbimeve.

Strategjia është e organizuar në tri fusha kryesore strategjike, të organizuara rreth arritjes së një qëllimi kryesor - qasje universale në parandalimin, trajtimin, kujdesin dhe mbështetjen për HIV dhe mbajtjen e prevalencës së ulët të HIV-it, dhe është në përputhje me Strategjinë kombëtare për HIV të RM-së.

Ne besojmë se kjo përzierje unike e të gjitha niveleve të kryhet për HIV do të japë sukses në arritjen e një qëllimi të largët të ruajtur një nivel të ulët të HIV-it në vend.

1. Hyrje

Në Komunën e Gostivarit u shfaq nevoja për qasje më të koordinuar në drejtim të mbrojtjes nga HIV, si dhe nevoja për ngritjen e shërbimeve të qëndrueshme për HIV në mesin e grupeve të caktuara në rrezik të infeksionit.

Deri më tani, ka një numër të organizatave dhe institucioneve që punojnë në këtë fushë. Por, duke pasur parasysh faktin se shumë nga aktivitetet janë të financuara nga Fondi Global për SIDA, TBC dhe malaries, e programi përfundon në vitin 2016, u paraqit nevoja për të siguruar qëndrueshmërinë e këtyre programeve, e kjo kërkon përpjekje të mëdha dhe qasje të ndërsjellë për të zgjidhur sfidat ekzistuese.

Në kuadër të komunus u përgatit një Plan Veprimi për mirëmbajtjen e programeve për HIV dhe tuberkulozë të cilat po zbatohen në Komunën e Gostivarit për periudhën 2013-2015.

Iniciativa për përpilimin e strategjisë lokale doli nga projekti "Parandalimi nga HIV dhe përdorimi i drogës në mesin e qytetarëve nga zonat kufitare HIV", i përkrahur nga Bashkimi Evropian përmes IPA programit për bashkëpunim ndërkufitar.

Sipas aktiviteteve të projektit, në periudhën fillestare ishin realizuar punëtori dyditore dhe takime punuese me përfaqësues lokal nga institucionet dhe organizatat relevante, të cilat kishin marrë pjesë në zbulimin dhe përcaktimin e problemeve që lidhen me HIV në komunitetin lokal. Grupi punues kishte për detyrë që të identifikojë problemet ekzistuese, pasojat, rreziqet dhe mangësitë në fushën e parandalimit të HIV-it në komunitetin e tyre lokal, dhe për t'i përcaktuar dhe prioritetizuar nevojat, si dhe për të hartuar qëllimet dhe aktivitetet e draft Strategjisë me Planin e Veprimit.

Në fazën e fundit të përgatitjes së dokumentit, i njeiti u prezantua para Grupit Punues dhe të gjitha vërejtjet janë të përfshira në versionin përfundimtar të draftit të Strategjisë me Planin e Veprimit. Pritet që strategjia me planin e veprimit për Komunën e Gostivarit do jepen për miratim dhe që të miratohen nga Këshilli i Komunës së Gostivarit në seancën e pare të vitit të ardhshëm.

1.2. Parimet

Parimet e përgjithshme mbi të cilat bazohet qasja universale ndaj HIV, dhe janë të përfshira në këtë strategji janë:

1.2.1. Ngritja e kapaciteteve dhe sigurimi i shërbimeve të nevojshme

Përvoja e deritanishme ka treguar se është e domosdoshme për të siguruar edukimin e stafit profesional që punon në ofrimin e shërbimeve për grupe të veçanta. Është gjithashtu e nevojshme që të sigurohen objekte për shërbime të veçanta të cilat deri tani ishin të siguruara përmes donacioneve të huaja, por edhe të shërbimeve që kanë mundur në komunë (si Qendra për trajtimin e personave të varur nga droga).

1.2.2. Reagimi i koordinuar

Të përcaktohet nevoja për pjesëmarrjen e autoriteteve lokale në përgjigjen ndaj HIV-

it. Kjo strategji përfshin aktivitete për të nxitur përfshirje më të gjërë të autoriteteve lokale në përgjigjen ndaj HIV-it, duke përfshirë krijimin e koordinimit komunal për përmirësimin e bashkëpunimit në nivel lokal.

1.2.3. Respektimi i të drejtave të njeriut dhe reduktimin e stigmës dhe diskriminimit në komunitet

Strategjia ndërtoheshtë mbi bazën e qasjes së bazuar në të drejtat e njeriut, duke pas kujdes që të gjitha ndërhyrjet kyçe të dalin nga nevojat e personave nën rrezik më të lartë dhe për të adresuar faktorët që ndikojnë në përjashtimin e tyre.

Stigma dhe diskriminimi në grupet më të rrezikuara dhe personat që jetojnë me HIV, është ende e lartë. Të dhënat nga disa studime të kryera në këto grupe konfirmojnë nivelin e lartë të stigmës dhe diskriminimit kundër personave të cilët injektojnë droga, punëtoeët e seksit, të burgosurit, meshkujt që bëjnë seks me meshkuj dhe personave që jetojnë me HIV.

1.2.4. Qëndrueshmëri e shërbimeve ekzistuese për parandalim, trajtim, kujdes dhe mbështetje

Pjesa më e madhe e programeve të parandalimit që po zbatohen janë të financuara vetëm nga GFSTM. Me përfundimin e programit në vitin 2016, parashtrohet nevoja për të siguruar qëndrueshmërinë e shërbimeve ekzistuese dhe gjetjen e burimeve alternative të financimit.

Financimi i Strategjisë në vitin 2016 mbështeteshte në grantin e miratuar nga raundi i dhjetë i fondeve nga Fondi Global për SIDA, tuberkulozit dhe malaries. Falë mbështetjes u ndërtuan shumë shërbime profesionale, të ngritura dhe të operuara në bashkëpunim me grupet e synuara, dhe ato ofran një mbulim të gjërë me shërbime parandaluese dhe terapeutike në komunitetet.

Theksi kryesor i aktiviteteve të ardhshme do të jepet në sigurimin qëndrueshmërisë të shërbimeve ekzistuese.

Kornizat ligjore ndërkombëtare mbi parimet e të cilave u ndërtua strategjia janë:

- Deklarata universale e të drejtave të njeriut,
- Konventa e OKB-së kundër torturës dhe trajtimeve të tjera mizore, çnjerëzore ose degradues apo ndëshkimit, 1987,
- Konventa e OKB-së mbi të drejtat e fëmijës, 1989,
- Konventa për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të njeriut të Këshillit të Evropës, 1961
- Karta e rishikuar sociale Evropiane, 1996
- Deklarata e Amsterdami e OBSH-së për promovimin e të drejtave të pacientëve në Evropë, 1994
- Konventa Evropiane e të drejtave të pacientëve e Këshillit të Evropës, 2002
- Deklarata e angazhimit për SIDA, e miratuar nga UNGASS 2011.

1.3. Të dhënat demografike për komunën e Gostivarit

Numri i popullsisë sipas kombësisë - Regjistrimi 2002

Kombësi	Numër	Normë
Maqedonas	54.038	66,60 %
Turq	15.877	19,50 %
Romë	7.991	9,80 %
Vllehë	2.237	3,80 %
Serb	15	0,01 %
Boshnjakë	160	0,19 %
Tjerë	39	0,04 %
Други	685	0,84 %
Gjithsej	81.042	100,00 %

Numri i popullatës sipas gjinisë – Regjistrimi nga viti 2002.

Gjinia	Numër
Машки	40.507
Женски	40.535
Вкупно	81.042

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave ¹

¹ www.stat.gov.mk

2. GJENDJA ME HIV

Bazuar në të dhënat ekzistuese, Republika e Maqedonisë është klasifikuar si një vend me normë të ulët (prevalencë) të HIV-it. Kjo është kryesisht për shkak të rritjes së veprimtarisë së të gjithë aktorëve të përfshirë në zbatimin e KTV për HIV në të gjitha nivelet, si dhe për të promovuarit dhe disponueshmërisë të shërbimeve dhe institucioneve që ofrojnë testimin për HIV për popullsinë e përgjithshme, veçanërisht grupeve të rrezikuara dhe të rinjve, në mënyrë që të merret një shifër më realiste për numrin e njerëzve që jetojnë me HIV në Republikën e Maqedonisë.

2.1. Të dhënat epidemiologjike

Rasti i parë HIV pozitiv në Republikën e Maqedonisë është regjistruar në vitin 1987. Rasti i parë i një personi me SIDA është regjistruar në 1989, si edhe fataliteti i parë.

Sipas të dhënave të Institutit të Shëndetit Publik të Republikës së Maqedonisë në periudhën 1987 - 2015 janë regjistruar 274 persona që jetojnë me HIV. Nga këto 170 ishin persona që vuajnë nga SIDA dhe 104 persona që jetojnë me HIV. Deri në fund të vitit 2015, 80 persona humbën jetën, ndërsa 194 jetojnë me HIV.

Tabela: Shpërndarja sipas grupmoshave të personave që jetojnë me HIV në fund të vitit 2014

0 - 6 vjet	5
7 - 14 vjet	1
15 - 19 vjet	6
20 - 29 vjet	72
30 - 39 vjet	93
40 - 49 vjet	35
50 - 59 vjet	20
60+ vjet	7

Burimi: ISHP

Tabela: Mënyra e transmetimit të HIV-it (që nga 31.12.2014)

Mënyra:	Gjithsej
Kontakt heteroseksual	115
Kontakt seksual mashkull me mashkull (MCM)	99
Injektim intravenoz i drogave	12
Hemofilikët	6
Prej nënës në foshnje	6
Pa të dhëna	1

Burimi: ISHP

Deri më 31 dhjetor, 2014 në Republikën e Maqedonisë 78 njerëz kanë vdekur nga SIDA.

Sipas të dhënave të Klinikës për sëmundje infective, në vitin 2015 u zbuluan 33 raste të reja të infektuarve me HIV, nga të cilët 30 janë burra, kurse 22 janë MSM. Numri i përgjithshëm i personave të detektuar me HIV që nga fillimi i epidemisë deri në fund të vitit 2015 është 275, prej të cilëve 199 jetojnë me HIV, dhe 129 janë nën terapi ARV.

2.2. Të dhënat në nivel të komunës së Gostivarit

Sipas të dhënave të Qendrës për Shëndetin Publik Gostivar, në Gostivar deri tani janë regjistruar 7 raste të personave të infektuar me HIV, nga të cilët 3 në vitin 2005, 1 në vitin 2006, 1 në 2011 dhe 2 raste të reja në mars 2016. 4 prej tyre janë meshkuj dhe 3 janë femra, 5 të zonave rurale dhe 2 të qytetit. Sipas metodës së transmetimit, 6 përmes marrëdhënieve heretoseksuale dhe 1 nga nëna tek fëmija. Sipas grup-moshës janë prej 2 deri në 29 vjeç, 3 janë të moshës 40-49 vjeç, një në moshë 50-59 dhe 1 person mbi 60 vjeç.

Gjendja me Hepatit C

Përqindja e HCV në mesin e PID në trajtimin me metadon në Maqedoni është vlerësuar mbi 70%. Kjo normë është konfirmuar në mes të SBB, kur prevalence e antitropave ndaj ndaj hepatitit C në popullatën e PID arriti në 70.1%. Vlerësohet se hepatiti C në mesin e PID është e zakonshme me një prevalencë prej 57.7-73.0% (95% CI).

Sipas të dhënave nga ISHP Qendra e Shëndetit Publik Tetovë / njësia Gostivar, në komunën e Gostivarit për periudhën 2012-2014 u raportuan 4 të sëmurë nga hepatiti B dhe 13 që vuajnë nga hepatiti C.

2.3. Ndjeshmëria dhe rreziku për HIV

Deri më sot, përgjigja ndaj HIV në Republikën e Maqedonisë ishte e fokusuar në të ashtuquajturat grupe të caktuara të interesit përse i përket ndjeshmërisë ndaj infeksionit HIV. Megjithatë, vet pjesëmarja në një grup të caktuar nuk do të rrisë rrezikun e infektimit të një personi, por më tepër, sjellja e tij përcakton ekspozimin ndaj HIV. Ndëridhja e njerëzve me një grup të caktuar nën rrezik bëhet vetëm nga aspekti i zbatimit të masave për parandalimin dhe trajtimin, dhe se, në vetvete, nuk ka për qëllim për çfarëdo etiketimi ose stigmatizimi.

Të dhënat nga studimet e sjelljes tregojnë nevojën për t'u përqendruar në ndërhyrjet tek ata që janë në rrezik të veçantë dhe përdoruesit intravenozë të drogës, punonjëset e seksit, meshkujt që kanë seks me meshkuj dhe të burgosurve, pavarësisht nga moshë e tyre, gjinia e tyre, konfesionin apo kombësinë. Në të njëjtën kohë, studimet konfirmojnë se grupet e mësipërme janë të ekspozuara ndaj sjelljeve të rrezikshme të shumta dhe, për këtë arsye, justifikohet shumica e aktiviteteve parandaluese që përqëndrohen në to. Për më tepër, hartimi dhe hulumtimi i komunitetit të përmendur të adoleshentëve më të rrezikuar nga HIV konfirmon këtë. Në të njëjtën kohë, personat më të rrezikuar meritojnë vëmendje të veçantë dhe përparësi në këtë strategji për shkak të grupimit të tyre, stigmatizimit dhe diskriminimit, që është një sfidë e veçantë për qasje dhe ofrim të shërbimeve shëndetësore dhe sociale për këta njerëz.

2.3.1. Pesonat që injektojnë drogat

Mesatarisht çdo infektion i dhjetë me HIV në botë është në mesin e PID.

Sipas UNAIDS, numri i përgjithshëm i personave të infektuar me HIV në tërë botën (duke përfshirë pjesën e Afrikës Sub-Sahariane) PID llogariten për 30%.⁶ Sipas UNAIDS, prevalenca e HIV në mesin e injektuesve me droga është dukshëm më e lartë se sa në popullatën e përgjithshme (mesatarisht 28 herë prevalencë më të lartë). Shumica e PID që në të njëjtën kohë jetojnë me HIV në nuk kanë qasje në trajtim për HIV (Banka Botërore beson se vetëm 10% marrin terapi ARV). Pjesa dërmuese e PID/HIV që marrin trajtim të ARV janë në vendet e Evropës Perëndimore, përdërisa në vendet e Evropës Lindore kjo përqindje është më e ulëta (përfshirje nën 1%).

Në RM mënyra më e zakonshme e përdorimit të heroines është me injektim.⁸ Në RM metadoni zakonisht injektohet me diazepam (55.8%), pastaj heroina, metadon fituar në mënyrë të paligjshme, si dhe sedativët. 96.4% e të intervistuarve janë përgjegjës se ata kanë përdorur pajisje sterile injektuese herën e fundit që kanë injektuar. Megjithatë 5.1% thanë se në muajin e fundit kanë përdorur pajisje të përbashkët për përgatitje dhe injektim (shiringë, gjilpërë, Kuker/lugë, pambuk, ujë). Pajisja është ndarë më së shpeshti në muajin e fundit 1-2 herë (59.5% e të anketuarve) dhe 3-5 herë (22%).

Herën e fundit që kanë pasur marrëdhënie seksuale me partnerin 53.5% të PID nuk kanë përdorur prezervativ. Në muajin e fundit 34.2% asnjëherë nuk kanë përdorur prezervativ, 31% gjithmonë, 11% shpesh, 14% rrallë dhe 9% ndonjëherë. 1.8% në muajin e fundit kanë pasur marrëdhënie seksuale në këmbim të drogës, ndërsa 40% nuk kanë përdorur prezervativ. 30.2% kanë pasur marrëdhënie seksuale me më shumë partnerë në muajin e fundit. Testim për HIV nuk kanë bërë 67% të të anketuarve në vitin e fundit, kryesisht për shkak se ata besojnë se nuk kanë sjellje të rrezikshme (36%) ose nuk dijnë se ku mundet të testohen (20.6%). Është interesante se 83.3% besojnë se ata kanë pak ose aspak shanse për t'u infektuar me HIV.

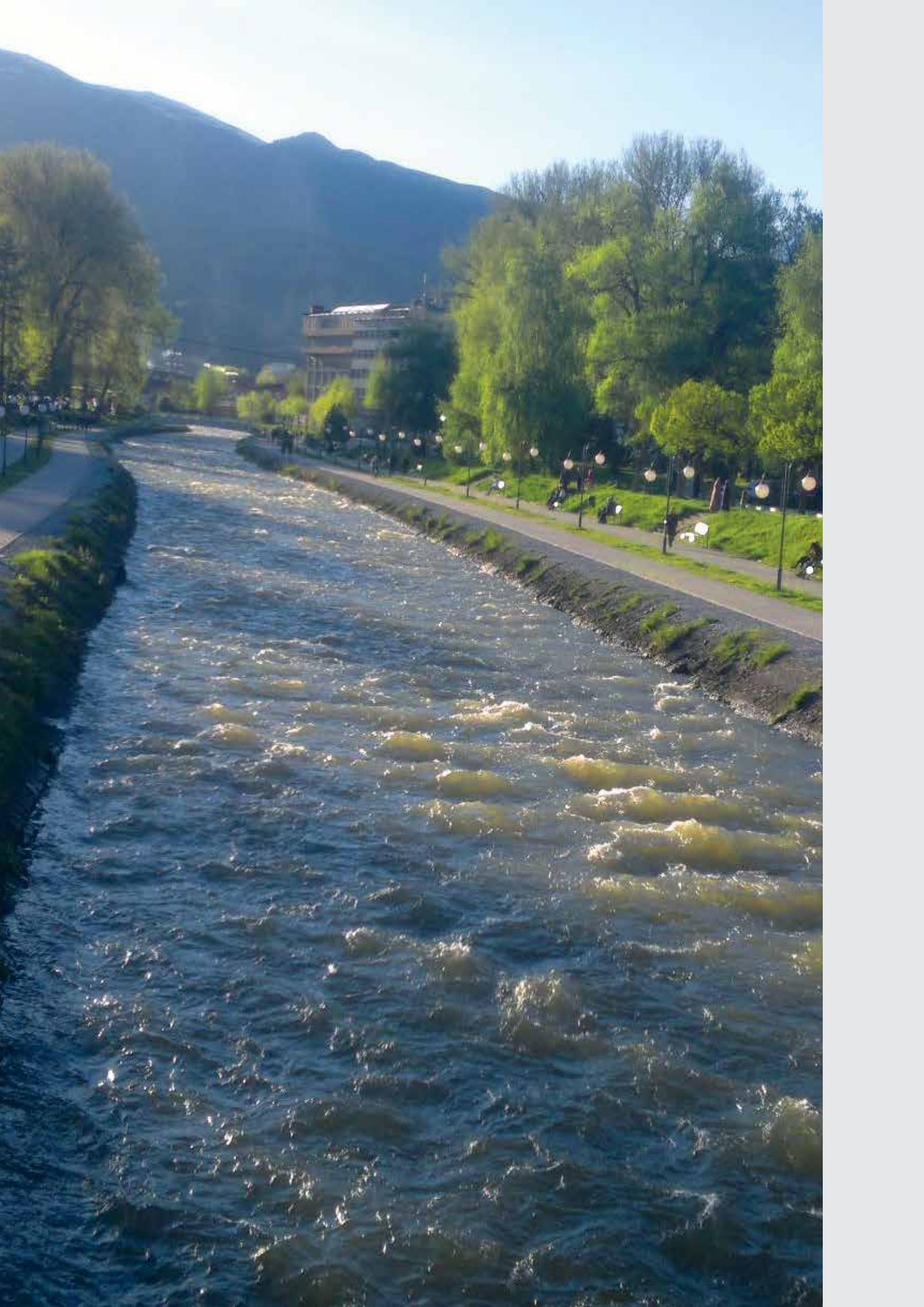
2.3.2. Punëtorët e seksit

Të dhënat e UNAIDS për vitin 2014 tregojnë se prevalenca e HIV-it në mesin e punëtorëve të seksit është 12 herë më e lartë se prevalenca në popullatën e përgjithshme.⁷ Vendet e Ballkanit në përgjithësi të cilat në përgjithësi konsiderohen si vende me prevalencë të ulët të HIV, prevalenca në mesin e punëtorëve të seksit është më pak se 1%. Në Maqedoni qysh prej fillimit e deri tani nuk është detektuar asnjë rast të HIV-it në mesin e punëtorëve të seksit.

2.3.3. Meshkujt që kanë seks me meshkuj

Në zonat kryesore urbane, prevalenca e HIV në mesin e meshkujve që kanë seks me meshkuj është mesatarisht 13 herë më të lartë në krahasim me popullatën e përgjithshme.⁸

Në Maqedoni në 8 vitet e fundit vërehet një në rritje të numrit të rasteve të infektimit me HIV në mesin e homoseksualëve. Shumica e njerëzve të infektuar me HIV gjatë tre viteve të fundit është në fakt në këtë popullsi. Numri i përgjithshëm i rasteve MSM në periudhën nga viti 2005 deri në vitin 2012 (41) është rritur 4.1 herë në krahasim me periudhën nga 1987 deri 2004 (10), ndërsa numri mesatar vjetor është rritur 8.5 herë.⁽⁹⁾ Në Maqedoni, shkalla e infektimit me HIV në mesin e MSM është 42% e të gjitha rasteve të regjistruara me HIV në vend nga 1987 deri 2014.⁽¹⁰⁾ Sipas Klinikës për sëmundje infektive në Shkup, prej 33 personave të zbuluara rishtazi në vitin 2015, 22 janë MSM.

3. AKTIVITETE PARANDALUESE NË PERIUDHËN E KALUAR

Përgjigje më e organizuar kombëtare për të mbrojtur popullsinë nga HIV fillon të zbatohet prej nëntorit të vitit 2004, në sajë të një donacioni nga Fondi Global për Luftën kundër SIDA, Tuberkulozit dhe Malaries. Aktivitetet e financuara nga Fondi Global dhe të menaxhuara nga Ministria e Shëndetësisë e Republikës së Maqedonisë filluan të zbatohen nga disa institucione shtetërore dhe organizata të shoqërisë civile.

Në kuadër të projektit u themeluan më shumë shërbime për grupe të veçanta në rrezik për transmetimin e HIV-it. U ringjallën programet për uljen e dëmeve në mesin e personave që injektojnë drogat, programet për PS, dhe programet për MSM. Testet e para për HIV në vend filluan të zbatohen nga 1986 në institucionet shëndetësore publike, dhe më pas në institucionet private shëndetësore në vend, si dhe shërbimet për këshillim dhe testim vullnetar (KTV) të organizuara në partneritet me organizatat e shoqërisë civile. Testimi për HIV bazohet në parimet të jenë falas, ashtu që këshillimet dhe testimet vullnetare (KTV) ofrohen në një rrjet të gjerë të shërbimeve në vend. Ndërsa në Maqedoni, numri i testeve të HIV është rritur në krahasim me vitet paraprake, megjithatë, përqindja e qytetarëve të cilët kanë bërë një test HIV është veçanërisht i ulët. Që nga viti 2008, në bashkëpunim me organizatat e shoqërisë civile dhe të qendrave shëndetësore publike filloi të ofrohet KTV në terren që përfaqëson praktikë të suksesshme të shërbimeve parandaluese për HIV të përshtatur sipas nevojat e njerëzve në rrezik nga HIV. Pothuajse gjysma e të gjitha shërbimeve të KTV në vend gjatë viteve të fundit po zbatohen përmes KTV në terren.

Disa studime janë bërë nga të cilat dolën rezultate të rëndësishme në drejtim të vlerësimeve të popullatës dhe njohurive dhe sjelljes së njerëzve në rrezik, të cilat ishin bazë për krijimin e aktiviteteve të ardhshme.

Pritet që Fondi Global të financojë veprime për të mbrojtur popullsinë nga HIV deri në fund të vitit 2016. Që nga viti 2017 këto aktivitete duhet të financohen me mjete të tjera (nga buxheti kombëtar dhe buxhetet e njësisë të qeverisjes lokale).

4. NEVOJA PËR REAGIM LOKAL

Me Ligjin për Shëndetin Publik parashihen ingjerenca më të gjera të njësive të qeverisjes lokale në ruajtjen dhe promovimin e shëndetit të popullatës. Qeveritë lokale kanë një detyrim për të krijuar këshillat për shëndetin publik të cilat «studiojnë çështjet dhe politikat në fushën e shëndetit publik, përgatisin mendime, japin nxitje dhe/ose propozime në organet e vetëqeverisjes lokale.» (11) Për të ruajtur dhe për të promovuar shëndetin e popullatës në mënyrë efektive, me të njëjtin nen insistohet në përfundimin e bashkëpunimit mes ministrive përkatëse, qeverive lokale, biznesit dhe qytetarëve. Përgjegjësia për kujdesin e shëndetit publik, njësive të qeverisjes vendore ju përcaktohet me nenin 22, paragrafi 1, Akti 9 të Ligjit për Vetëqeverisje Lokale. Edhe me Strategjinë Kombëtare për HIV 2012-2016 parashikohet «përfshirja e pushtetit lokal në krijimin dhe përgjigjen kombëtare ndaj HIV-it ...».(12)

Duke pasur parasysh mundësitë e favorshme për përfshirjen e pushtetit lokal për mbrojtjen e shëndetit publik dhe në veçanti nevojën për të mbrojtur popullatën lokale nga HIV, komuna e Gostivarit vendosi të miratojë Strategjinë Lokale për HIV për periudhën 2016 - 2020. Për të zbatuar strategjinë lokale, u hartuan Planet e Veprimit për vitin 2016 dhe 2017.

4.1. Aktivitetet ekzistuese parandaluese në nivel lokal

Në komunën e Gostivarit, shumë organizata dhe institucione janë të përfshira në aktivitetet parandaluese për HIV, si dhe në kujdesin për personat me rrezik të lartë për HIV.

Qendra e shëndetit publik Tetovë, njësia Gostivar, bën monitorim të vazhdueshëm dhe evidenton sëmundshmërinë dhe vdekshmërisë nga të gjitha sëmundjet në territorin e komunës. Bën arsimimi e popullatës së përgjithshme dhe veçanërisht grupet vulnerabël. Kryen hulumtime në këtë fushë dhe ndërmerr masat e duhura parandaluese. Kryen KTV për HIV në popullatën e përgjithshme.

Spitali i përgjithshëm Gostivar bën diagnostifikimin dhe trajtimin e sëmundjeve të ndryshme, duke përfshirë edhe trajtimin e personave që vuajnë nga hepatiti (në repartin e infektiveve) dhe trajtimin e kushteve komorbide në PD dhe jep mbështetje psikologjike (reparti psikiatrik).

Trajtimi i personave të varur nga droga ende bëhet përmes Spitalit të Përgjithshëm Tetovë, repartin psikiatrik dhe në Qendrën për parandalimin dhe trajtimin e varësisë nga droga. Pavarësisht nga të gjitha përpjekjet për të hapur Qendrën për parandalimin dhe trajtimin e varësisë nga droga në Gostivar, ky problem mbetet ende i pazgjidhur.

Trajtimi i njerëzve që jetojnë me HIV bëhet vetëm në **Klinikën për sëmundje infektive dhe Kushtet febrile në Shkup**.

Qendra për punë sociale jep shërbimeve sociale për njerëzit në rrezik për HIVn, si që janë PID.

Aktivite parandaluese në shkolla kryen Qendra për Shëndetin Publik dhe disa organizata joqeveritare.

Në parandalimin e HIV për grupe të veçanta të rrezikut është përfshirë OJQ HELP (NDIHMË) e cila me mbështetje nga Fondi Global në vitin 2005 filloi një program për uljen e dëmit në mesin e PID. Që nga fillimi i këtij programi deri më sot shërbimet e HELP kanë përfshirë 604 klientë. Në muaj, ofrohen 110 intervenime mjekësore dhe këshillime dhe 90 shërbime sociale. Brenda një muaji mesatarisht 8 PID të rinj dhe 85 ekzistues përdorin shërbime nga HELP. Shpërndahen 800 shiringa, 1110 gjilpëra dhe 500 prezervativë.

Puna në terren përfshin:

- Универзалната Декларација за човекови права,
- Kontakti i drejtpërdrejtë me klientët në vende të hapura, apartamente, shtëpi, kafene, parqe, stadione, shkolla, etj
- Pastrim i pajisjeve të përdorura për injektim në vende të njohura, dy herë në muaj
- 30-40% e pajisjeve të përdorura kthehen në spital
- Shpërndarja e shportave të veçanta për pajisjet e përdorura të personave që injektojnë në apartamente private dhe shtëpi.

Shërbimet mjekësore përfshijnë:

- Pranim i të varurve dhe kujdesin e tyre
- Sigurimi i ndihmës së parë, pastrimin e plagëve, veshja me vajra antibiotike, pluhurat dhe sprej dhe dresime
- Referim në institucionet përkatëse shëndetësore
- Rekomandim për trajtim në konsultim me mjekun amë
- Këshillim, edukim, dhënia e informatave për HIV, Hepatit B dhe Hepatiti C
- Testim falas për hepatitit C (anti HCV) dhe HIV.
- Përveç shërbimeve mjekësore PD-ve ju jipen edhe shërbime sociale.

Programi për punëtorët e seksit filloi në nëntor të vitit 2008. Ai siguron:

- Aktivitetet në terren (duke vizituar kafe bare, kafene, bare strip, apartamente private dhe shtëpi ....)
- Informim, shpërndarja e prezervativëve, lubrifikantë dhe material të shtypur
- Aktivitete me qëllim të parandalimit të HIV dhe hepatitit B dhe C dhe për përdorimin e llojeve të ndryshme të kontraceptivëve për seks të sigurt
- Informacione në lidhje me pasojat e dëmshme të përdorimit dhe keqpërdorimit të llojeve të ndryshme të drogës, shpërndarjen e ageve dhe shiringave të pastra
- Në bashkëpunim me HERA kryhet testim për HIV - KTV.
- Nga qershori 2010 aktivitetet në terren filluan në mënyrë aktive të zhvillohen edhe në qytetin e Kërçovës.

OJQ **IPG Gostivar**, me mbështetjen e Fondit Global punon në avokimin, komunikimin dhe mobilizimin social në kuadër të Krijimit të modeleve, mekanizmave dhe aktivitete për të forcuar komunitetin në nivel lokal. Qëllimet kryesore të programit janë:

- Sigurimi i qëndrueshmërisë së programeve të përcaktuara për parandalimin e HIV-it me pjesëmarrje aktive të komunitetit në nivel lokal dhe
- Rritja e vizibilitetit të programeve të parandalimit të HIV-it, sensibilizimin e komunitetit ndaj tyre dhe rritje në efikasitet.

Aktivitetet përfshijnë përgatitjen e planeve të veprimit për HIV në nivel lokal në disa komuna në Maqedoni, duke përfshirë dhe komunën e Gostivarit, përmes procesit pjesëmarrës të më shumë palëve të interesuara.

Në komunën e Gostivarit janë aktiv edhe OJQ Shoqata Bamirëse humanitare e Romëve - Hëna, e cila punon për të drejtat e njeriut, edukimin dhe zhvillimin socio-ekonomik; si dhe Asociacioni për Iniciativa Demokratike, e cila është aktive në fushën e të drejtave të njeriut, demokracisë dhe decentralizimit, dhe shoqërisë civile.

5. Vizioni, misioni dhe vlerat

Vizioni

U mbajt një prevalencë e ulët e HIV-it (me rritjen e nivelit të njohurive dhe vetëdijes në mesin e populates, praktikim i modeleve të sjelles pa rrezik dhe u reduktua stigma dhe diskriminimi ndaj njerëzve në rrezik dhe njerëzit që jetojnë me HIV.

Misioni

Zbatimi i programeve për të rritur ndërgjegjësimin në mesin e popullatës së përgjithshme për parandalimin e HIV-it; Rritja e nivelit të njohurive në mesin e të rinjve, grupeve vulnerabël, njerëzit në punë të përkohshme jasht shtetit, në mënyrë që të ndryshojë qëndrimet dhe sjelljet në lidhje me HIV, përmes aktiviteteve edukative, programet për kujdesin dhe trajtimin e programeve PQJH, programet për reduktimin e demit, programet për reduktimin e stigmës dhe diskriminimit ndaj njerëzve në rrezik dhe PQJH dhe kryerjen e hulumtimeve.

Vlerat

- Liria
- Paqe
- Të drejtat e barabarta
- Dinjiteti i Njeriut
- Vlerat universale
- Së bashku për shëndet më të mirë
- Qasja e barabartë në shërbimet sociale dhe shëndetësore
- Integrimi
- Solidariteti
- Respektimi i dallimeve
- Përfshirje Sociale.

6. Fushat strategjike, qëllimet dhe aktivitetet

Strategjia lokale për parandalimin e HIV-it në Komunën e Gostivarit përshkruan tri fusha strategjike të veprimit.

6.1. Fusha Strategjike 1: Parandalimin dhe zhvillimin e ndërgjegjësimit për HIV dhe rreziqet e lidhura me popullsinë lokale dhe profesionistëve të veçantë

Qëllimi kryesor: Ngritja e ndërgjegjësimit për HIV në popullatën e përgjithshme dhe të profesionistëve, dhe reduktimin e stigmës dhe diskriminimit ndaj njerëzve që jetojnë me HIV.

Kjo zonë strategjike përfshin aktivitete parandaluese që synojnë popullsinë e përgjithshme dhe grupet e veçanta të interesit të veçantë, duke përfshirë të rinjtë që punojnë me grupet në rrezik, personat që paraqesin informacione përmes mediave, si dhe veprimet parandaluese që synojnë personat të cilët janë në punë të përkohshme jashtë vendit.

6.1.1. Fusha e veprimit 1: Zhvillimi i vetëdijes në mesin e përgjithshëm të populates që jeton ose qëndron në territorin e komunës së Gostivarit

Qëllimi: Ngritja e vetëdijes në mesin e popullatës së përgjithshme në lidhje me HIV-in dhe reduktimin e stigmës dhe diskriminimit ndaj njerëzve që jetojnë me HIV.

Me qëllim për të rritur ndërgjegjësimin e publikut në lidhje me HIV, parashikohet organizimi i ligjëratave në shkolla fillore dhe të mesme, duke organizuar trajnime për edukim të mocanikëve, duke organizuar seminare për edukimin e bashkëmohatarëve në shkolla fillore dhe të mesme dhe përgatitjen e një doracaku për aktivitetet e edukimit bashkëmohatar, përmes mas-mediave dhe aktiviteteve që synojnë personat që janë përkohësisht jashtë vendit. Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet problemit të stigmës dhe diskriminimit, si dhe aktiviteteve për avokim dhe angazhimin e politikëbërësve dhe komunitetit të biznesit.

6.1.2. Fusha e veprimit 2: Sensibilizimi i punonjësve dhe të punësuarve të cilët janë në institucionet që janë në kontakt me grupet/komunitetet më të prekura nga HIV

Qëllimi: Rritja e nivelit të njohurive në mesin e njerëzve profesionistë dhe për të ndryshuar qëndrimet dhe sjelljen ndaj njerëzve që jetojnë me HIV.

Arsimimi i profesionistëve duke përfshirë edhe infermierët, punonjësit socialë, policisë dhe gjyqësorit, ka rëndësi të madhe në ndryshimin e qëndrimeve në komunitet dhe trajtimin human të njerëzve që jetojnë me HIV. Për këtë qëllim ne do të punojmë trajnimin e profesionistëve.

6.1.3. Fushat e veprimit 3: Sensibilizimi i gazetarëve dhe redaktorët e gazetave

Qëllimi: Rritja e nivelit të njohurive rreth HIV-it në mesin e gazetarëve me paraqitje mënyrë adekuate të informatave për HIV

Masmediat kanë një rëndësi të madhe në krijimin e opinionit publik. Përveç kësaj, është qasje e rëndësishme për pikëpamjet e gazetarëve në veçanti në lidhje me stigmën dhe diskriminimin të disa grupeve të cënueshme, dhe mënyra e paraqitjes së përmbajtjes.

Për këtë qëllim, parashikohet organizim i punëtorive për gazetarë.

6.2. Zona strategjike 2: Parandalimi i HIV-it në mesin e grupeve/komuniteteve më të prekura nga HIV

Qëllimi kryesor: Ruajtja e një prevalencë të ulët të HIV-it në mesin e njerëzve më të rrezikuar nga HIV në Komunën e Gostivarit.

6.2.1. Fushat e praktikës 1: parandalimin e HIV-it në mesin e njerëzve të cilët injektojnë droga

Qëllimi: Ruajtja e një prevalencë të ulët të HIV-it në mesin e përdoruesve të drogës me injektim

Parashikohet të vazhdohet me aktivitetet ekzistuese parandaluese në mesin e PID, si dhe përpjekje për të hapur kapacitete të reja, sipas nevojave:

- Përpjekje për të hapur Qendër për parandalim dhe trajtim të të varurve nga drogat
- KTV
- Shpërndarja e pajisjeve sterile injektuese
- Shpërndarja e prezervativëve dhe lubrifikantëve
- Përgatitja dhe shpërndarja e materialeve promovuese
- Sigurimi i kujdesit mjekësor
- Shërbimet Sociale dhe Ligjore

6.2.2. Fushat e praktikës 2: Parandalimi i HIV-it në mesin e punëtorëve të seksit

Qëllimi: Ruajtja e një prevalencë të ulët të HIV-it në mesin e punëtorëve të seksit
Vëmendje e veçantë në periudhën e ardhshme do të jetë e dedikuar për parandalimin e HIV në mesin e punëtorëve të seksit.

Aktivitetet do të përfshijnë:

- Avokimit për funksionimin e qendrës për shërbimet sociale SR (drop-in qendër)
- KTV
- Shpërndarja e prezervativëve dhe lubrifikantëve
- Përgatitja dhe shpërndarja e materialeve promovuese
- Ekzaminimet mjekësore
- Shërbimet sociale dhe ligjore.

6.2.3. Fushat e veprimit 3: Parandalimii HIV-it në mesin e meshkujve që bëjnë seks me meshkuj

Qëllimi: Ruajtja e një prevalencë të ulët të HIV-it në mesin e meshkujve që bëjnë seks me meshkuj.

Duke pas parasysh faktin se shumë prej njerëzve të zbuluara rishtazi me HIV në vitet e fundit është më e larta në mesin e MSM, është e nevojshme për të vlerësuar popullsinë dhe për të krijuar qendra për parandalimin e HIV-it në mesin e MSM.

Në vijim janë këto aktivitete:

- Vlerësimi i popullsisë
- Avokim për krijimin e qendrave për parandalimin e HIV në mesin e homoseksualëve (sipas nevojave)
- KTV
- hpërndarja e prezervativëve dhe lubrifikantëve
- Përgatitja dhe shpërndarja e materialeve promovuese
- Shërbimet sociale dhe ligjore.

6.2.4. Fushat e veprimit 4: Parandalimi i HIV-it në mesin e të rinjve të moshës 15 deri në 29 vjet

Qëllimi: Ruajtja e një prevalencë të ulët të HIV-it në mesin e të rinjve

Shumica e aktiviteteve për grupet e caktuara të rrezikut që po zhvillohen aktualisht mbështeten nga Fondi Global. Ndryshime të rëndësishme janë më se të nevojshme për të gjetur fonde për të mbështetur programet ekzistuese që vitin e ardhshëm mund të zhduken nëse nuk sigurohen burime të mjaftueshme të financimit.

Parashikohet:

- KTV
- Përgatitja dhe shpërndarja e materialeve promovuese.

6.2.5. Fushat e veprimit: Parandalimi në njerëzit që jetojnë me HIVЦел:

Qëllimi: Përmirësimi i gjendjes shëndetësore dhe trajtimin e personave që jetojnë me HIV.

Ndihma për njerëzit që jetojnë me HIV është e rëndësishme.

Në rastin e një personi me HIV në teritorin e komunës parashihet:

- KTV
- Ekzaminime mjekësore dhe trajtim ARV
- Asistencë sociale dhe shërbime ligjore.

6.3. Zona strategjike 3: Koordinimi, bashkëpunimi, monitorimi dhe vlerësimi

Qëllimi kryesor: Të sigurohet një përgjigje e koordinuar për të mbrojtur popullsinë në komunën e Gostivarit nga HIV

Koordinimi dhe bashkëpunimi janë një faktor i rëndësishëm për zbatimin e pa-penguar të strategjisë. Për këtë qëllim është planifikuar emërimi i një organi koordinues me përfaqësues të organizatave të ndryshme (qeveritare dhe joqeveritare), të cilit do të monitorojnë të gjitha aktivitetet në vend sipas nevojave dhe do të marrin vendime për zgjidhjen e problemeve të veçanta. Vëmendje e veçantë do t'i kushtohet lobimit dhe sigurimit të burimeve të financimit të aktiviteteve programore (konferenca donatore, duke përfshirë edhe sektorin e biznesit). Parashikohet që trupi koordinues të mbledhet 4 herë në vit në odat e komunës së Gostivarit.

Trupi Koordinues do të përgatisë një plan për monitorimin dhe vlerësimin e zbatimit të strategjisë, bazuar në planin e veprimit, me përcaktim të treguesve/indikatorëve të monitorimit, duke përcaktuar format për informim dhe mënyren e mbledhjes së të dhënave. Është e domosdoshme që të përmirësohet sistemi i informimit dhe krijimi i një baze qendrore të të dhënave.

Gjatë zbatimit do të kryhet dhe monitorim i të gjitha aktiviteteve.

Vlerësimi i programit do të kryhet gjatë zbatimit (viti i dytë) si dhe në vitin e fundit të zbatimit të strategjisë.

Përshkrimi i detajuar, paraqitje e qëllimeve të strategjisë, treguesit e performancës, aktivitetet e planifikuara, institucionet përgjegjëse për zbatimin e aktiviteteve, si dhe afati kohor, janë të paraqitura në Planin e Veprimit (shtojca)

7. Plani i Veprimit për zbatimin e Strategjisë lokale për HIV për Komunën e Gostivarit për periudhën 2016 dhe 2017

Fusha strategjike	Fusha e veprimit	Qëllimet	Aktivitetet	Treguesit	Përgjegjës për zbatim	Periudha e implementimit
1: Parandalim dhe ngritje të ndërgjegjës për HIV/SIDA dhe rreziqet e lidhura në popullatën lokale	1: Zhvillimi i ndërgjegjës mes popullatës së përgjithshme të komunës së Gostivarit për HIV, dhe ulja e nivelit të stigmatizimit dhe diskriminimit	1. Nivel i ngritur i njohurisë për HIV te nxënësit e shkollave të mesme dhe fillore	1. Organizim i ligjeratave në shkollat fillore dhe të mesme 2. Organizim i trajnimeve për edukim bashkëmoshatar 3. Organizim i punëtorive për edukim bashkëmoshatar në shkollat fillore dhe të mesme 4. Përpilim i doracakt për edukim bashkëmoshatar	Të edukuar 80% të nxënësve në 9 klasat e shkollës fillore dhe të vitit të parë dhe të dytë në shkollat e mesme	QSHP OJQ	Vazhdimësi
		2. Nivel i ngritur i njohurisë për HIV tek arsimtarët	1. Organizim i punëtorive për edukim në shkollat fillore dhe të mesme	Edukim i 20% të arsimtarëve në 9 klasat e shkollës fillore dhe të vitit të parë dhe të dytë në shkollat e mesme	QSHP OJQ	Një herë në vit
		3. Nivel i ngritur i njohurisë për HIV te personat që janë në punë të përkohshme jashtë vendit	1. Përgatitje të materijaleve promovuese 2. Shpërndarje e materijaleve promovuese	Të informuar 30% të pesonave me qëndrim të përkohshëm jashtë vendit	OJQ	Një herë në vit
		4. Nivel i ngritur i njohurisë te popullata e përgjithshme	1. Përpilim i materijaleve promovuese 2. Organizim i ngjarjeve publike për promovimin e parandalimit nga HIV, reduktimit të stigmës dhe diskriminimit	Të informuar 30% të popullatës së përgjithshme për HIV, stigmën, diskriminimin Sasia e materialeve promovuese të shpërndara Numri i evenimenteve publike të organizuara	Komuna e Gostivarit, OJQ	Vazhdimësi

Fusha strategjike	Fusha e veprimtimit	Qëllimet	Aktivitetet	Treguesit	Përgjegjësi për zbatim	Periudha e implementimit
		5. Nivel i ngritur informimit dhe senzibilizimit të vendimarrësit dhe e на одлуки и komunitetit të biznesit	1. Organizim i punëtorëve për vendimarrësit dhe komunitetit të biznesit 2. Aktivitete për përfaqësim 3 Aktivitete për sigurimin e mjeteve financiare për mbështetje të programeve	Mbështetje e siguruar për programet ekzistuese Numri i vendimmarrësve të edukuar Numri i aktivitetëve për përfaqësim Numri i aktivitetëve të zbatuara për sigurim të mjeteve financiare	Komuna e Gostivarit, OJQ	Vazhdimësi
	2: Senzibilizimi i të punësuarve dhe të angazhuarve në institucionet që janë në kontakt me grupet/komunitetmë të prekura nga HIV	1. Nivel i ngritur i njohurisë për HIV tek punëtorët shëndetësor 2. Nivel i ngritur i njohurisë për HIV tek punëtorët social 3. Nivel i ngritur i njohurisë për HIV tek anëtarët e policisë dhe gjyqësorit	Organizim i punëtorëve për mjekët Organizim i punëtorëve për punëtorët social Organizim i punëtorëve për policët	50% të mjekëve amë të edukuar 50% të punëtorëve social të edukua 50% të personelit policol dhe të gjyqësorit të edukuar	QSHP, OJQ QSHP, OJQ QSHP, OJQ	Një herë në vit Një herë në vit Një herë në vit
	3: Senzibilizimi i gazetarëve dhe redaktorëve të mediave publike	1. Nivel i ngritur i njohurisë për HIV tek gazetarët	Organizim i punëtorëve për gazetarët	50% të gazetarëve të edukuar	QSHP, OJQ	Një herë në vit

Fusha strategjike	Fusha e veprimtimit	Qëllimet	Aktivitetet	Treguesit	Përgjegjës për zbatim	Periudha e implementimit
<p>2:Parandalimi i HIV/ SIDA në grupet/ komunitetet më të prekura nga HIV/ SIDA</p> <p>Qëllimi kryesor: Mbjajtja e nivelit të ulët të infektuarve me HIV mes komuniteteve më të ndjeshme ndaj HIV/SIDA.</p>	<p>1: Parandalimi i HIV/ SIDA në personat që infektojnë droga</p>	<p>1. Mbjajtja e nivelit të ulët të infektuarve të ri me HIV mes PID</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Avokim për hapje të Qendrës për parandalim dhe trajtim të të varurve nga drogat 2. KTV 3. Prokurim dhe distribuim të pajisjeve sterile për injektim 4. Shpërndarje e prezervativëve dhe lubrifikantëve 5. Përpilim dhe shpërndarje të materialeve promovuese 6. Sigurim i kujdesit mjekësor 7. Shërbime sociale 8. Shërbime ligjore 	<p>Treguesit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Numri i personave me KTV • Numri i personave me pako bazike të shërbimeve të siguruara • Numri i personave të cilëve ju është dhënë mbrojtje shëndetësore, sociale dhe ligjore • Sasia e pajisjeve për injektim, prezervativëve të shpërndara 	<p>Përgjegjës për zbatim</p> <p>QSHP, OIQ Help Spitali i përgjithshëm QPS</p>	<p>Vazhdimësi</p>
	<p>2: Parandalimi i HIV/ SIDA në te punëtorët e seksit</p>	<p>1. Mbjajtja e nivelit të ulët të infektuarve të ri me HIV te PS</p>	<ol style="list-style-type: none"> 11. Avokim për funksionim të qendrës për sigurim të shërbimeve sociale për PS (drop-in qendër) 2. KTV 3. Prokurim dhe distribuim të pajisjeve sterile për injektim 4. Shpërndarje e prezervativëve dhe lubrifikantëve 5. Përpilim dhe shpërndarje të materialeve promovuese 6. Sigurim i kujdesit mjekësor 7. Shërbime sociale 8. Shërbime ligjore 	<ul style="list-style-type: none"> • Numri i personave me KTV • Numri i personave me pako bazike të shërbimeve të siguruara • Numri i personave të cilëve ju është dhënë mbrojtje shëndetësore, sociale dhe ligjore • Sasia e prezervativëve të shpërndara 	<p>OIQ Help QSHP QPS</p>	<p>Vazhdimësi</p>

Fusha strategjike	Fusha e veprimtimit	Qëllimet	Aktivitetet	Treguesit	Përgjegjësi për zbatim	Periudha e implementimit
	3: Parandalimi i HIV/ SIDA te meshkujt që kanë seks me meshkuj	1. Mbajtja e nivelit të ulët të infektuarve të ri me HIV te MSM	1. Hulumtim për vlerësimin e popullatës 2. KTV 3. Shpërndarja e prezervativëve dhe lubrifikantëve 4. Përpilim dhe shpërndarje të materijaleve promovuese 5. Shërbime sociale 6. Shërbime ligjore	<ul style="list-style-type: none"> • Numri i personave me KTV • Numri i personave me pako bazike të shërbimeve të siguruar • Numri i personave të cilëve ju është dhënë mbrojtje shëndetësore, sociale dhe ligjore • Sasia e prezervativëve të shpërndara 	OIQ QPS	Vazhdimësi në vitin 2017

8. Sigurimi i financave dhe partneritete strategjike

Mjetet financiare për strategjinë gjatë vitit 2016 tashmë janë të siguruara përmes Fondit Global. Duhet të bëhen përpjekje të konsiderueshme për të siguruar qëndrueshmërinë e shërbimeve ekzistuese në periudhën prej vitit 2017, e cila kërkon angazhim dhe përpjekje të mëdha të të gjithë aktorëve brenda komunës.

XOPC
ОПЦИИ ЗА ЗДРАВ ЖИВОТ СКОПЈЕ

**ME
VENDIME
KYÇE
DERI NË
BASHKËSI TË
SHËNDETSHME**

Edhe vendimi yt është kyç

